

EEN BLIK ACHTER DE BEKER

**Cijfers en inzichten over de bezoekerservaring
met herbruikbare bekens**

KdG Research

Karel de Grote Hogeschool

Coverbeeld door Julie Rommelaere

© 2024 - Karel de Grote Hogeschool, Katholieke Hogeschool Antwerpen vzw, Brusselstraat 45, B-2018 Antwerpen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, openbaar gemaakt of op andere wijze worden gereproduceerd, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Karel de Grote Hogeschool, Katholieke Hogeschool Antwerpen vzw.

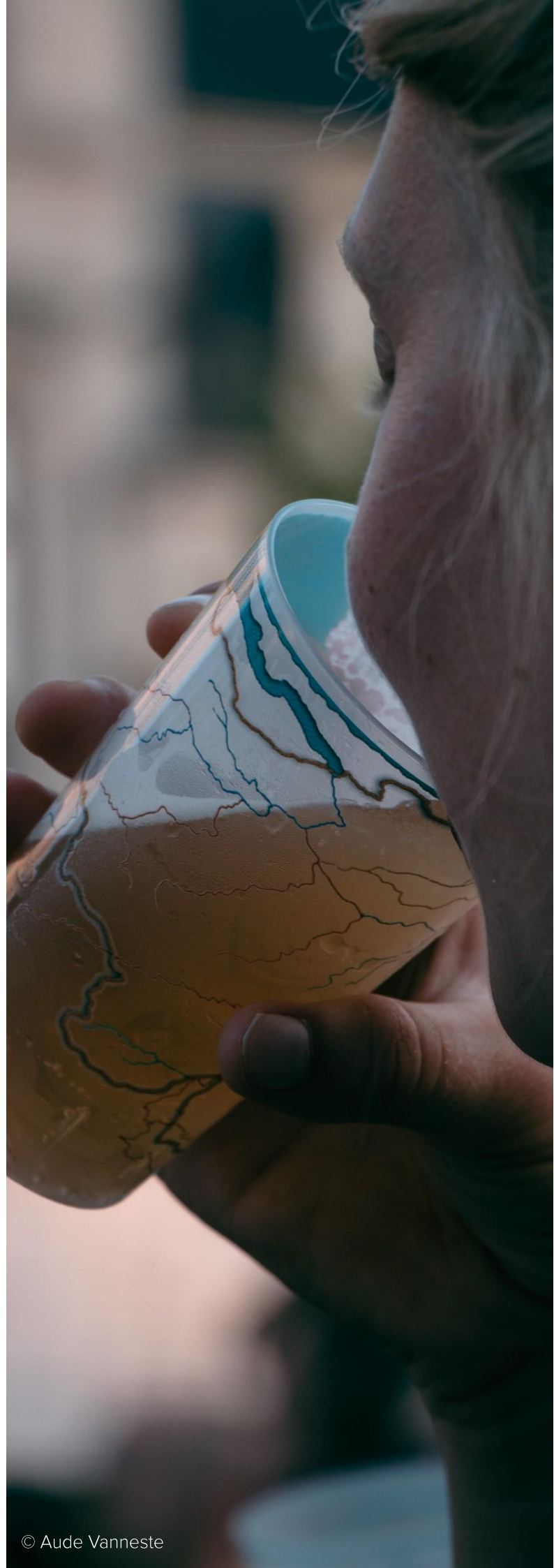
Inleiding

Sinds de zomer van 2023 zijn herbruikbare bekers verplicht op alle Vlaamse evenementen. Van festivals tot stadsfeesten: organisatoren moeten dranken serveren in bekers die opnieuw gebruikt kunnen worden. Uitzonderingen gelden alleen voor petflessen en blikjes, mits minstens 95% van deze verpakkingen apart wordt ingezameld. Deze maatregel maakt deel uit van het Vlaams Reglement betreffende het duurzaam beheer van Materialenkringlopen en Afvalstoffen (VLAREMA, 2023, 5.3.12.1)

Het succes van herbruikbare bekers hangt niet alleen af van de inspanningen van organisatoren, maar vereist ook de actieve medewerking van bezoekers. Ze spelen een belangrijke rol in het correct retourneren van gebruikte bekers. Alleen bij voldoende hergebruik kunnen herbruikbare bekers een ecologisch voordeel bieden ten opzichte van wegwerpbekers.

Wij onderzochten hoe bezoekers de overstap van wegwerpbekers naar herbruikbare alternatieven ervaren. Daarnaast gingen we in gesprek met evenementorganisatoren over de werking van het herbruikbare bekersisteem en de uitdagingen die daarmee gepaard gaan.

De inzichten uit dit onderzoek vormen een waardevolle basis om verder te werken aan nieuwe strategieën en oplossingen, met als doel systemen te ontwikkelen die én ecologisch efficiënt én gebruiksvriendelijk zijn voor alle betrokken partijen.

Methodologie

In september 2024 deden we een online bevraging bij 820 Vlamingen van 18 jaar en ouder. Deze steekproef was representatief voor Vlaanderen op basis van gender, leeftijd en opleidingsniveau. We onderzochten de Vlamingen hun gedrag en de mening van Vlamingen over duurzaamheids-initiatieven, met een focus op het gebruik van herbruikbare bekertjes op evenementen die ze in 2024 bezochten.

Daarnaast voerden we 20 diepte-interviews met evenement- en duurzaamheids-verantwoordelijken. Deze professionals werken bij lokale besturen, bedrijven en vzw's. Hun input biedt extra inzicht in de uitdagingen en succesfactoren bij de implementatie van herbruikbare bekertjes op evenementen.

Resultaten

Evenementenbezoek in Vlaanderen

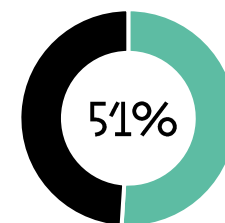
Ruim één op de vier Vlamingen (26%) bezoekt minstens één keer per maand een evenement¹. In het afgelopen jaar namen Vlamingen gemiddeld deel aan 13 evenementen. De frequentie van evenementbezoek varieert sterk afhankelijk van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Zo bezoeken mannen significant vaker evenementen dan vrouwen (15 tegenover 11 evenementen per jaar). Bezoekers tussen 18 en 34 jaar gingen gemiddeld naar 20 evenementen per jaar. Voor oudere leeftijdsgroepen liggen deze aantallen significant lager. Bezoekers van 35-49 jaar wonen jaarlijks gemiddeld 14 evenementen bij. Dit aantal daalt naar 12 voor de groep 50-64 en verder naar 8 voor 65-plussers.

Ook opleidingsniveau speelt een rol. Langgeschoolden bezoeken jaarlijks gemiddeld 17 evenementen, terwijl middengeschoolden en kortgeschoolden respectievelijk 12 en 10 evenementen per jaar bezoeken.

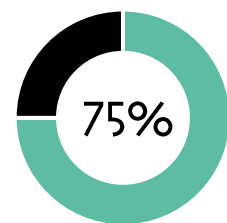
Klimaatbewustzijn en individuele impact

Klimaatbewustzijn leeft sterk onder Vlamingen: zeven op de tien (71%) geeft aan wakker te liggen van het klimaat. Maar de meerderheid blijft hoopvol: de helft van de Vlamingen (51%) denkt zelf een verschil te kunnen maken voor het klimaat, terwijl 25% neutraal blijft en 24% het daarmee oneens is.

Dit bewustzijn vertaalt zich ook naar evenementen: driekwart van de Vlamingen (75%) vindt het belangrijk dat organisatoren maatregelen nemen om de impact van evenementen op het milieu en klimaat te beperken.

denkt zelf een verschil te kunnen maken voor het klimaat. (n=694)

vindt het belangrijk dat evenementorganisatoren duurzaamheidsmaatregelen nemen. (n=694)

Van wegwerp naar herbruikbaar

Hoewel de invoering van herbruikbare bekertjes dankzij de verplichte regelgeving snel vordert, zijn er nog stappen nodig om deze volledig op alle evenementen te verankeren. Dit wordt bevestigd door de

¹ In dit onderzoek definiëren we evenementen als activiteiten zoals muziek- en foodtruckfestivals, buurt- en straatfeesten, sport-evenementen, kunst- en cultuurevenementen, folklore- of volksfeesten, stadsevenementen, erfgoedevenementen, proeverijen en netwerkevenementen.

ervaringen van evenementenbezoekers in 2024. Herbruikbare bekens zijn namelijk nog niet op elk evenement de norm. Bijna één op de tien bezoekers (8%) geeft aan dat ze op elk bezocht evenement nog wegwerpbekers hebben gezien. Een kwart van de bezoekers (26%) meldt dat ze zelden of (bijna) nooit wegwerpbekers zijn tegengekomen.

Hoe vaak heb je wegwerpbekers gezien op de evenementen waar je in 2024 bent geweest? (n=665)	
Altijd, op elk evenement	8%
Vaak, op de meeste evenementen	31%
Soms, op enkele evenementen	24%
Zelden of nooit, op (bijna) geen enkel evenement	26%
Ik weet het niet meer	11%

Draagvlak voor herbruikbare bekens

Bezoekers spelen een belangrijke rol in de verduurzaming van evenementen. Hun keuzes maken een verschil: van hoe ze reizen naar het evenement tot wat ze eten en hoe ze omgaan met afval. Ook bij de overgang van wegwerpbekers naar herbruikbare bekens is hun betrokkenheid en gedrag essentieel. Om de ecologische voetafdruk te beperken, moeten herbruikbare bekens minstens 10 keer gebruikt worden². Dit kan alleen als bezoekers de bekens correct inleveren na gebruik.

Het draagvlak hiervoor is groot: ruim vier op de vijf Vlaamse evenementenbezoekers (82%) doet zijn best om het systeem van herbruikbare bekens te volgen. Bovendien

levert driekwart (76%) hun beker na gebruik altijd netjes in. Toch raakt één op de tien bezoekers (11%) hun herbruikbare beker regelmatig kwijt.

Mensen zijn inmiddels gewend aan het gebruik van herbruikbare bekens; ze zijn al goed ingeburgerd.

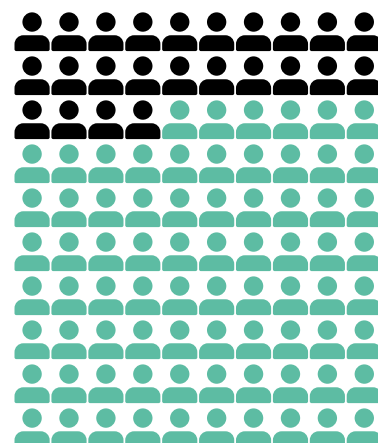
Duurzaamheidsexpert (lokaal bestuur)

Bijna zes op tien (58%) evenementenbezoekers ziet het volgen van het herbruikbare bekensysteem als een manier om een steentje bij te dragen aan een beter milieu en klimaat. Op die manier biedt het systeem niet alleen ecologische voordelen, maar ook een sterke sensibiliserende meerwaarde: het maakt de persoonlijke bijdrage aan een beter klimaat zichtbaar en tastbaar.

Ik denk dat bezoekers al lang niet meer raar opkijken als het met herbruikbare bekens te doen is.

Evenementorganisator (non-profit)

76%

levert hun beker na gebruik altijd netjes in.

(n=468)

² Gebaseerd op de OVAM 'Studie drink- en eetgerei op evenementen' uit 2020 waarin 25 LCA-studies van drinkbekersystemen werden geanalyseerd.

Minder afval, meer motivatie

Het gebruik van herbruikbare bekertjes lijkt zijn vruchten af te werpen: 60% van de Vlaamse evenementenbezoekers merkt dat er sinds de invoering beduidend minder afval op evenementen te zien is. Deze zichtbare netheid is niet alleen een directe milieuwinst, maar kan ook een positieve invloed hebben op de motivatie van bezoekers om hun bekertjes correct in te leveren.

Hier en daar liggen soms nog wel bekertjes. Maar als je ziet van waar we komen en dat onze stadsdiensten door een massa wegwerpbekertjes moesten rijden de volgende ochtend, dan is het afval van bekertjes nu verwaarloosbaar om het zo te zeggen.

Evenementcoördinator (lokaal bestuur)

De afvalverzamelaar was positief verrast door het veel mindere en beter gesorteerde afval.

Duurzaamheidsexpert (profit)

© Jokko

Waarborg- en betaalsystemen

Om het uitlenen en inzamelen van herbruikbare bekertjes optimaal te laten verlopen, maken organisatoren gebruik van verschillende waarborgsystemen. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de niet-terugbetaalbare waarborg (ecotoken) en terugbetaalbare waarborgen via cash, bankkaart, polsbandjes of laadkaarten..

Bezoekers komen het vaakst in aanraking met waarborgsystemen zoals ecotokens (46%) en waarborg met cash terugbetaling (44%) op Vlaamse evenementen.

Andere systemen, zoals waarborgen met terugbetalingen via bankkaart (27%), laadkaarten (26%) en polsbandjes (17%) werden minder vaak gemeld. De bevraagde bezoekers geven de voorkeur aan een waarborg met terugbetaling via bankkaart (39%) en cash (30%).

Welk waarborgsysteem voor herbruikbare bekertjes heeft jouw voorkeur? (n=468)

Extra bedrag met terugbetaling op mijn bankkaart	39%
Extra bedrag met cash terugbetaling	30%
Ecotoken	17%
Extra bedrag met terugbetaling op mijn laadkaart	7%
Extra bedrag met terugbetaling op mijn polsbandje	4%
Andere	3%

De voorkeur voor een specifiek waarborgsysteem verschilt per doelgroep:

- **Jongeren (18-34 jaar)** en **langgeschoolden** kiezen vaker voor een terugbetaling via bankkaart (respectievelijk 49% en 51% tegenover een gemiddelde van 39%).

- **Oudere bezoekers (50+) en kortgeschoolden** voelen zich meer op hun gemak met cash terugbetaling (respectievelijk 43% en 44% tegenover een gemiddelde van 30%).

Daarnaast zijn evenementenbezoekers bereid gemiddeld €1,82 te betalen als waarborg voor een herbruikbare beker. Dit ligt in lijn met het tarief dat organisatoren doorgaans hanteren.

Deze inzichten benadrukken het belang van het kiezen van een waarborgsysteem dat aansluit bij de voorkeuren van specifieke doelgroepen. Door flexibele en gebruiksvriendelijke systemen in te zetten, kunnen organisatoren de deelname en tevredenheid van bezoekers vergroten en een vlot gebruik van herbruikbare bekens verder stimuleren.

We merken dat het systeem waarbij bezoekers aan het begin 1 euro betalen en dit later terugkrijgen, over het algemeen goed wordt geaccepteerd. Er is weinig kritiek op dit proces.

Evenementorganisator (non-profit)

Het verlies aan bekens is bij ons ook erg laag. Het gebruik van een waarborg draagt hier zeker aan bij.

Evenementcoördinator (lokaal bestuur)

Drempels en uitdagingen

Hoewel bezoekers over het algemeen positief staan tegenover het gebruik van herbruikbare bekens, zijn er enkele drempels en uitdagingen die de implementatie bemoeilijken.

Eén op vier bezoekers (24%) levert de beker niet altijd in. De belangrijkste drempels hierbij zijn:

- **Lange wachtrijen** bij inzamelpunten, vooral tijdens piekmomenten.
- **Het inleverproces** dat door sommige bezoekers als omslachtig wordt ervaren.
- **Souvenirwaarde:** bezoekers nemen de herbruikbare beker mee naar huis als aandenken.

Waarom heb je je herbruikbare beker niet altijd ingeleverd? (n=110)	
De rij bij het inzamelpunt was te lang.	43%
Ik vond het te veel gedoe.	37%
Ik wilde de herbruikbare beker graag meenemen naar huis als souvenir.	35%
Ik was het vergeten.	27%
Ik was mijn beker kwijt.	24%
De waarborg woog niet op tegen de moeite die ik moest doen om de beker in te leveren.	21%
Het inzamelpunt was al gesloten.	19%
Ik vond het inzamelpunt niet.	13%
Ik wist niet hoe het werkte.	8%
Andere	5%

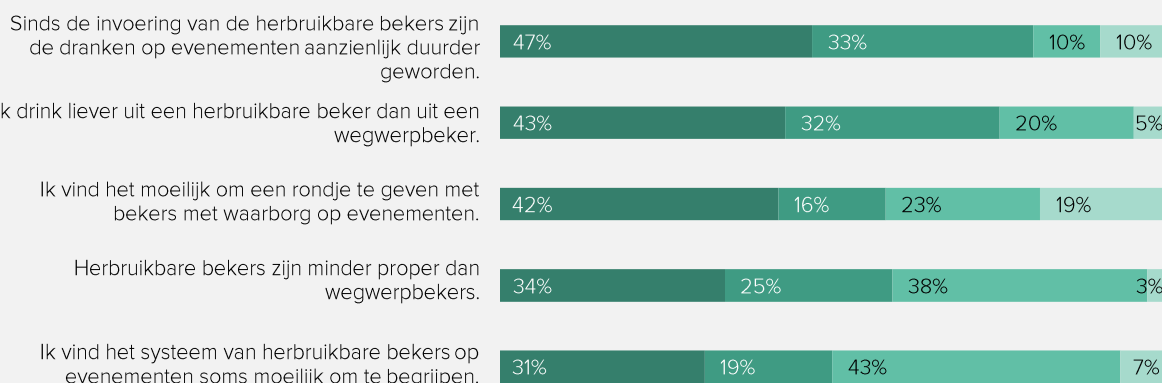

Het waarborgsysteem wordt steeds beter begrepen, en we merken dat de mentaliteitsverandering langzaam op gang komt. Toch ontvangen we nog steeds veel klachten, bijvoorbeeld van mensen die te lang moeten wachten om hun waarborg terug te krijgen, of van mensen die het systeem simpelweg niet leuk vinden.

Duurzaamheidsexpert (lokaal bestuur)

In hoeverre ben je het eens met volgende uitspraken over herbruikbare bekertjes op evenementen? (n=665)

■ Eens ■ Neutraal ■ Oneens ■ Niet van toepassing

Naast de drempels voor het inleveren, brengen herbruikbare bekertjes ook andere uitdagingen met zich mee:

- **Moeilijke systemen:** één op drie bezoekers (31%) vindt het systeem soms moeilijk te begrijpen.
- **Rondjes geven:** ruim twee op vijf (42%) bezoekers vindt het lastig om een rondje te geven met bekertjes waarvoor een waarborg geldt.
- **Hygiëne:** een derde (34%) van de bezoekers denkt dat herbruikbare bekertjes minder hygiënisch zijn dan wegwerpbekertjes
- **Prijsbeleving:** bijna de helft (47%) van de bezoekers vindt dat de drankprijzen sinds de invoering van de herbruikbare bekertjes aanzienlijk gestegen zijn.

Inzichten en tips uit de sector

Evenementorganisatoren geven aan dat ze zoeken naar de juiste balans tussen het bieden van een optimale bezoekersbeleving, het realiseren van een hoog retourpercentage en het waarborgen van een efficiënte logistieke flow.

Er zijn nu nog heel veel systemen, met veel denkwijzen en ik denk dat niemand het erover eens is wat nu het beste is.

Evenementorganisator (profit)

De herbruikbare beker is voor ons een verhaal met vallen en opstaan, ook al doen we het al jaren. Dit jaar hebben we het nu zo gedaan, met dit systeem. Het zou kunnen dat wij volgend jaar overschakelen naar een ander systeem. Wie weet.

Evenementorganisator (non-profit)

De implementatie van herbruikbare bekertjes op evenementen vraagt om oplossingen op maat. Uit de diepte-interviews kwamen enkele strategieën naar voren die kunnen helpen om de uitdagingen binnen het herbruikbare bekertjesstelsel aan te pakken.

Wachtrijmanagement

Het inzetten van extra capaciteit tijdens verwachte piekmomenten, zoals het einde van een evenement, kan de drukte bij wachtrijen verminderen. Dit kan door het inzetten van extra ecoteams, het inrichten van meerdere inzamelpunten, en het langer openhouden van inzamelpunten na sluiting van de bar.

Ecoteams leveren niet enkel een mooier festival op, maar gaan ook alle herbruikbare bekertjes die mensen op tafeltjes laten staan ofzo, weghalen. De kosten voor een ecoteam wegen niet op tegen de kosten van een vuil terrein én verloren bekertjes.

Evenementorganisator (profit)

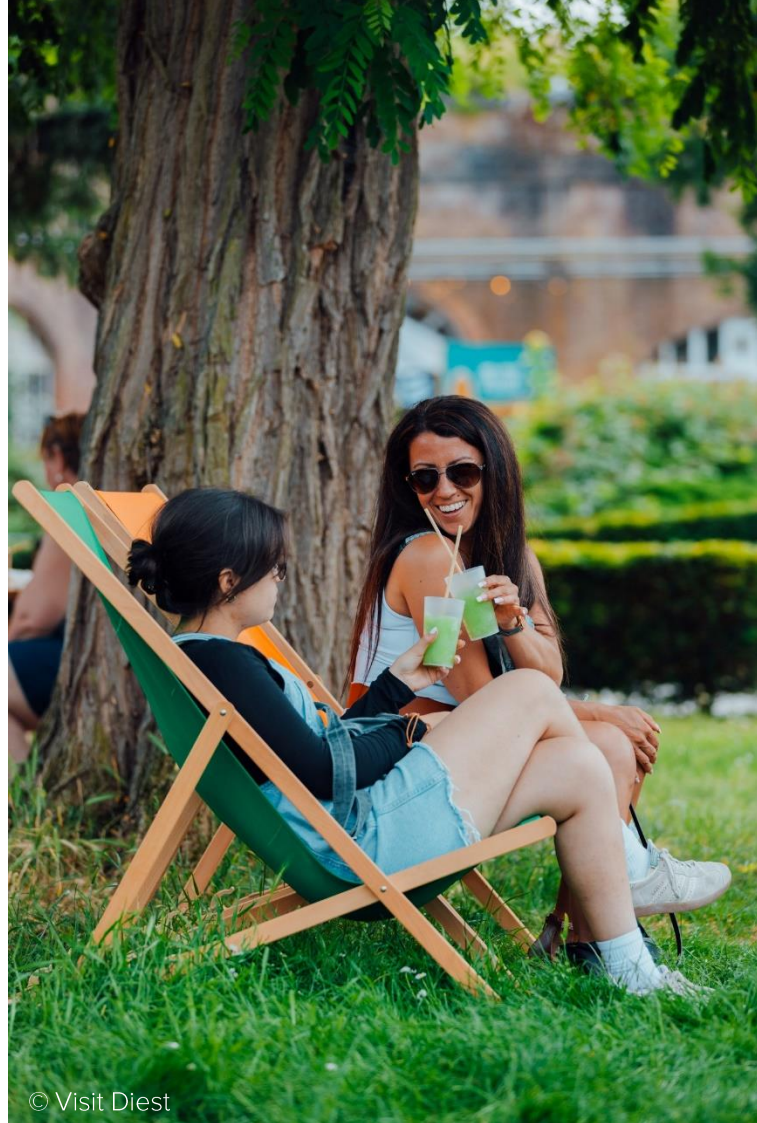

Ons ecoteam loopt constant rond om bekertjes in te zamelen. Ze dragen speciale rugzakken waarin ze de bekertjes kunnen stoppen, wat effectief werkt om mensen aan te moedigen om ze in te leveren.

Evenementorganisator (profit)

Communicatie

Bijna één op vier bezoekers (24%) levert de beker niet consequent in, terwijl één op drie (31%) het moeilijk heeft om het inleveren waarborgsysteem te begrijpen. Heldere en toegankelijke communicatie kan deze uitdagingen aanpakken en bezoekers ondersteunen bij het correct toepassen van het systeem. Instructies, visuele hulpmiddelen en eventueel persoonlijke begeleiding bij inleverpunten kunnen verwarring voorkomen en bijdragen aan een hoger retourpercentage.

© Visit Diest

De communicatie rond de bekertjes is wel altijd een zoektocht. Vorig jaar hebben we uit de affiches gaten gesneden zodat de bezoekers daar hun beker konden gooien, een beetje zoals de “papier hier” van de Efteling, maar dat heeft jammer genoeg niet goed gewerkt.

Evenementcoördinator (lokaal bestuur)

Zowel voor corporate events als publieksevenementen werken wij altijd met afvalvrije containers waarin wij op recycleerbare prints dan ook gaan duidelijk maken van “dit hoort in deze vuilbak thuis”.

Evenementorganisator (profit)

Design bekers

Organisatoren nemen al maatregelen om te voorkomen dat bekers als souvenir worden meegenomen. Zo draagt het gebruik van onbedrukte, neutrale bekers bij aan een efficiënter bekersisteem.

Onze bekers zijn niet gebrand, ons logo staat er niet op. Dit maakt het voor mensen minder aantrekkelijk om ze mee naar huis te nemen.

Evenementorganisator (profit)

Gedragsverandering als groeiprocés

Het stimuleren van gedragsverandering vraagt tijd en geduld. Organisatoren beseffen dat het even kan duren voordat nieuwe maatregelen volledig ingeburgerd zijn bij hun doelpubliek. Ze rekenen op een geleidelijke leercurve, waarbij bezoekers gaandeweg vertrouwd raken met nieuwe systemen en hun gedrag daarop aanpassen.

We hebben grote borden gemaakt voor op een recyclagepunt waar we dan ook de verschillende vuilbakken onder zetten voor restafval, pmd, papier, herbruikbare bekers. Maar je merkte gewoon bij nog veel bezoekers... wat ze ook in hun handen hebben, dat gaat in eerste vuilbak die ze tegenkomen. Dat was nu nog heel moeilijk hier. Nu, we willen dat de mensen die borden leren kennen op onze evenementen. Dus binnen X-aantal evenementen, kennen ze die en weet ze van oké, we moeten daar naartoe, daar kunnen we ons afval deponeren.

Evenementcoördinator (lokaal bestuur)

In het begin was dat moeilijk en hebben we veel moet uitleggen. Maar nu denk ik dat dat wel ingeburgerd is. Hoewel we soms nog merken dat sommige bezoekers het nog niet helemaal snappen. We proberen voor onze evenementen wel altijd hetzelfde waarborgsysteem toe te passen daarom.

Evenementcoördinator (lokaal bestuur)

Een inclusieve aanpak

Bij het werken met herbruikbare bekertjes is het belangrijk om verder te kijken dan de ecologische impact. Complexe waarborgsystemen kunnen extra drempels opwerpen voor bepaalde doelgroepen, waardoor het sociale aspect van duurzaamheid een aandachtspunt wordt. Bovendien kan een waarborg de prijs van een drankje initieel verhogen, wat een obstakel kan vormen voor mensen met minder financiële ruimte. Een eenvoudig en inclusief systeem vergroot niet alleen de acceptatie, maar maakt duurzame maatregelen ook effectiever.

Je moet het zo gemakkelijk mogelijk maken voor het publiek. Zo was er een systeem dat je eerst je beker moest gaan wisselen voor een bonnetje en dan kon je pas terug naar de toeg. Tja. Met het systeem dat wij nu hebben kan je je beker ook als betaalmiddel gebruiken aan de toeg.

Evenementorganisator (non-profit)

We hebben dit jaar voor een groot stadsfestival ook geëxperimenteerd met de mogelijkheid dat bezoekers de waarborg van hun beker konden doneren aan het goede doel. Dat heeft toen 10.000 euro opgeleverd en maakte de wachtrijen minder lang want ze moesten de beker dan gewoon in grote bakken dropen.

Evenementcoördinator (lokaal bestuur)

Conclusie

De overstap naar herbruikbare bekertjes brengt veranderingen met zich mee, zoals het inrichten van inzamelpunten en nieuwe werkprocessen aan de bar. Zowel organisatoren als bezoekers moeten wennen aan deze aanpassingen, die uiteindelijk zullen uitgroeien tot vertrouwde routines binnen de evenementenbeleving.

Gelukkig is het draagvlak groot: veel bezoekers tonen betrokkenheid en dat vertaalt zich in zichtbare resultaten op de evenementlocaties, die merkbaar schoner zijn geworden.

Herbruikbare bekertjes zijn uiteraard slechts één van de vele manieren om de ecologische voetafdruk van evenementen te verkleinen. Tegelijk bieden ze een unieke kans om bezoekers op een laagdrempelige manier te laten experimenteren met duurzaam gedrag. Door hergebruik in de praktijk te ervaren, kan een bredere acceptatie en normalisatie van duurzaam gedrag ontstaan – niet alleen tijdens evenementen, maar ook daarbuiten.

Een blik vooruit

Toch onderstrepen de resultaten dat organisatoren moeten blijven investeren in systemen die niet alleen zorgen voor een aangename bezoekerservaring, maar ook voor een maximaal retourpercentage van bekertjes. Dit vraagt om nauwe samenwerking en kennisdeling tussen alle betrokken partijen, zoals bezoekers, organisatoren, experts en leveranciers van waarborg-, retour-, en betaalsystemen. Alleen door samen te werken kunnen we de ecologische impact van evenementen blijven verkleinen en de logistieke processen verder optimaliseren.

A close-up, over-the-shoulder shot of a woman with blonde hair tied back, wearing a gold hoop earring and a white top. She is holding a clear plastic cup filled with beer, which has a logo on it. The background is blurred, showing other people and lights, suggesting a social gathering or festival.

Meer info of interesse in samenwerking?

Surf naar onze website
[www.kdg.be/onderzoek/onderzoekscentra/
publieke-impact](http://www.kdg.be/onderzoek/onderzoekscentra/publieke-impact)

Of contacteer ons via
publiekeimpact@kdg.be